

ВИКОРИСТАННЯ АВТОРСЬКОГО ШРИФТУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах цифрового суспільства візуальна комунікація набуває домінуючого значення, витісняючи або суттєво трансформуючи традиційні текстові формати. Мистецька освіта має оперативно реагувати на ці виклики, готуючи фахівців, здатних не лише ефективно сприймати, інтерпретувати, але й створювати якісний та оригінальний візуально-комунікативний контент. Одним із фундаментальних, але часто недооцінених, елементів цієї комунікації є типографіка. Традиційно у навчальних програмах типографіку розглядають здебільшого як набір технічних правил щодо забезпечення читабельності та композиційного балансу. Проте, сам процес створення авторського шрифту виходить далеко за рамки суто технічних норм і стає потужним інструментом розвитку креативного мислення, глибокого художнього самовираження та формування професійної ідентичності [3].

Професійне становлення майбутніх фахівців мистецької освіти, особливо у сфері дизайну та педагогіки мистецтва, вимагає формування складного комплексу компетенцій. Серед них – здатність до генерації нестандартних, нешаблонних рішень, високий рівень оригінальності, здатність до глибокої естетичної оцінки та впровадження інновацій. Авторський шрифт – це значно більше, ніж механічно зібраний набір символів; це цілісний, концептуально оформлений графічний проєкт, який покликаний відобразити унікальну ідею, передати певну емоцію або відтворити специфічний культурний чи історичний контекст. Робота над цим проєктом вимагає від студента глибокого аналізу форми, структури, вивчення історії стилів, принципів шрифтової анатомії та їхньої винахідливої адаптації до сучасних цифрових вимог. Такий підхід стимулює критичне переосмислення стандартів і пошук власних, виправданих рішень [1].

Розробка авторського шрифту активізує креативне мислення і формує комплексні навички через декілька ключових етапів.

По-перше, етап концептуалізації та метафоричності є початковим і найбільш творчим. Студент мусить створити «філософію» свого шрифту, визначити його «характер», емоційний тон і цільове призначення. Наприклад, дизайн може бути інспірований архітектурними елементами певної епохи, повторювати музичні ритми авангарду чи стилізуватись під національний орнамент. Це не лише стимулює асоціативне мислення, а й тренує навичку перетворювати складні, абстрактні ідеї чи невізуальні концепти у конкретну, функціональну графічну форму.

По-друге, необхідність реалізації шрифту в цифровому середовищі вимагає від студента застосування проєктного мислення та системного підходу. Створення повноцінної гарнітури – це складний, багатоетапний проєкт, який включає дослідницьку фазу, детальний скетчінг, точне векторне оцифрування сотень символів, їхнє подальше хінтування (оптимізацію для відображення на екрані) та фінальне тестування. Необхідність забезпечити ідеальну гармонію, узгодженість пропорцій і єдність стилю між усіма елементами шрифту (від великих літер до спеціальних знаків) розвиває надзвичайно важливе системне мислення, точність, технічну грамотність та уважність до деталей – навички, критично необхідні для будь-якого сучасного педагога.

По-третє, процес є постійною низкою експериментів та ітерацій. Студент перебуває у постійному пошуку оптимальних рішень, експериментуючи з товщиною штрихів, контрастом, оптичними компенсаціями, кернінгом (відстанями між окремими парами символів) та інтерліньяжем. Здатність адекватно сприймати й аналізувати невдачі чи недоліки початкових версій, вносити послідовні ітераційні зміни та доводити продукт до досконалості є серцевиною креативного процесу. Цей досвід формування гнучкості та стійкості до невдач майбутній фахівець легко зможе перенести і у свою безпосередню педагогічну практику [2].

В умовах цифрового суспільства та переходу до індустрії, цей творчий процес набуває додаткового прагматичного значення. Використання професійного програмного забезпечення (як-от FontLab, Glyphs чи більш простіші конструктори) інтегрує мистецьку освіту з IT-компетенціями. Студент фактично вчиться не лише як художник-графік, але і як розробник: він малює, кодує технічні параметри, здійснює фінальне технічне тестування та готує продукт до ліцензування. Таким чином, типографічний дизайн перетворюється на міждисциплінарний освітній проєкт, який готує фахівця до реалій швидкозмінного ринку праці та потенційної самостійної підприємницької діяльності.

Нарешті, впровадження завдання з розробки авторського шрифту в навчальні програми мистецьких спеціальностей сприяє не лише поглибленню спеціалізованих знань з графічного дизайну, але й потужному формуванню професійної ідентичності. Авторський шрифт виступає як унікальна, високоперсоналізована візитівка фахівця у цифровому портфоліо, демонструючи не лише його технічні

навички, але й високий художній смак, глибоку теоретичну підготовку та здатність до оригінальної, неконвенційної інтерпретації класичних форм. Такий інноваційний підхід повністю відповідає парадигмі підготовки конкурентоспроможних педагогів, які здатні до інновацій, творчого лідерства та ефективної роботи в умовах цифрової трансформації. Отже, авторський шрифт може слугувати ефективним та комплексним дидактичним засобом для глибокого розвитку креативного мислення у майбутніх фахівців мистецької освіти.

Література

1. Герасименко О. В. (2024). Синергетичний підхід до розвитку художньо-творчих здібностей учнів. У Т. В. Скорик, Л. С. Ладонько, В. А. Нехай та О. І. Солдатенко (упор.), Мистецтво та освіта: новації і перспективи: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (25.04.2024 р., м. Чернігів) (с. 49–50). НУЧК імені Т. Г. Шевченка.
2. Желанова В. В. (2025). Креативність і візуальне мислення як основа художньо-проектної компетентності майбутнього дизайнера. *Pedagogical Sciences*, 14(1), 15–21. <https://surl.li/rhfxaz>
3. Яланська С. П. (2022). Творче мислення і навчання у ЗВО. У В. О. Моляко (ред.), Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності: матеріали XXII Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 травня 2022 року), с. 188–191. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. <https://surl.li/kcjkat>